

תוכן העניינים

תודות 9

מבוא 13

- קולוניאליזם התיישבותי וילידיות מודרנית 16
תנזימאת ונהדה:
ילידיות מודרנית בין התקופה העות'מאנית למנדט 19
יהודים – בין מהגרים למתיישבים 22
ילידיות מודרנית בצל המנדטים 24
החלופה, או: האחדות הערבית ואזרוח המתיישבים 30
שלושה מושגי יסוד: שיח, דמיון ורשת 33
מקורות הספר ומבנהו 36

פרק ראשון

אפנדי ומתיישב 41

- אפנדים ומתיישבים בפלסטין העות'מאנית 43
מסע המורים המצרים אל הבית הלאומי 54
מסעו של עבדאללה ענאן 61

פרק שני

דו-לאומיות ערבית 71

- העיתון **פלסטין** וברית שלום אחרי תרפ"ט 73
עיסא אל-עיסא ויהושע חנקין: משא ומתן ומשמעותו 84
הבית הלאומי במבט ממצרים: מחמוד עזמי מתערב בשיחה 90
דו-לאומיות וחלוקה 96

פרק שלישי

חלוקה וחלופותיה 109

- המסגרת האזורית 114
המיעוט התמידי: דרך המלך הפלסטינית 129
הדרך השלישית: העברת אוכלוסין 141

פרק רביעי

155 תור הזהב הקצר

העיתון פלסטין סוגר מעגל 156

אפנדי ומתיישב: פרידה 159

פרק חמישי

167 סוף עידן ההסכמה

המשרדים הערביים, אלברט חוראני

וועדת החקירה האנגלו-אמריקנית 169

בין שתי עדויות: ג'מאל אל-חוסייני ו"אימו" היהודייה 172

פרויקט הליגה הערבית 179

מותה בטרם עת של "פלסטין החדשה" 184

רצח ומילים ללא כיסוי 192

פרק שישי

199 אוטופיה ופנטזיה

קונסטנטיין תיאודורי ופלסטין הדו-לאומית 200

מדינת האספרנטו 209

מדע בדיוני בעזה 214

229 סיכום

239 אחרית דבר

243 רשימת האיורים

247 רשימת המקורות

267 מפתח השמות והעניינים

תודות

ראשיתו של הספר הזה בעבודת דוקטורט שנכתבה באוניברסיטה העברית, ומן הראוי לפתוח בתודה לשני מנחיי. בזכות הלל כהן, במידה לא מעטה, התחלתי ללמוד מחדש את השפה הערבית ולחקור את יחסיהם של יהודים וערבים בארץ. מחקרו של הלל מגלם את השילוב בין נקודת המבט של ההלך המשוטט בארץ לזו של ההיסטוריון המביט בה ממרחק. ההיכרות של הלל עם ההיסטוריה המקומית של שתי התרבויות, הערבית והיהודית, והבחנותיו החשובות על היחסים ביניהן, השפיעו עמוקות על המחקר שעומד ביסוד הספר. מישראל גרשוני, שהצטרף להנחיה מעט אחר כך, למדתי רבות על ההיסטוריה האינטלקטואלית של מצרים, ובמחיצתו חזיתי מקרוב בלהט למדני בלתי נלאה גם לאחר שנים ארוכות של עיון וכתובה. הלל וישראל, בגישתם הנדיבה, הסקרנית והעניינית – להיסטוריה, למחקר ולחיים בכלל – היו מקור להשראה, ללמידה ולתמיכה (וגם להלצה, בעת הצורך).

כמה עמיתים וחברים הפכו את המסע המפרך לעיתים לנסבל יותר: מאבי-רם צורף למדתי רבות על ההיסטוריה של דו־לאומיות בארץ. עם עמית לוי ביליתי באותם ארכיונים ותמיד שמחנו לשתף מסמכים ולהחליף רעיונות. על דותן הלוי אפשר לסמוך שגם בין הריצות לממ"ד ימצא זמן לענות על שאלה ברצינות וביסודיות. ג'ונתן גריבץ, שאוקיינוס מפריד בינינו, מצליח תמיד להישאר קרוב, בתור חבר ובתור מופת לעיסוק בהיסטוריה אינטלקטואלית. מכל הדברים שלמדתי מיאיר ולך, המחקר הנוכחי שלו על התערותם של ה"אשכנזים" באימפריה העות'מאנית היה חיוני במיוחד להשלמת כתב היד. עידו הררי דאג לדרבן אותי בעקביות ובנדיבות להמשיך ולכתוב. אחרון חביב ברשימה זו הוא איתי זיו, שממנו למדתי על העבודה הנדרשת לכתב יד כדי לעשותו ראוי לפרסום.

חברים, עמיתים ומורים נוספים עזרו בהפניות למקורות, בתובנות, בתרגום או באירוח לשם כתיבה. אני מודה להם מקרב לב, ונוקב בשמותיהם בסדר אלפביתי: לילי אילן, גל אמיר, אירית בלס, נמרוד בן-זאב, נעמה בן-זאב, בשיר בשיר, אריה דובנוב, לינא דלאשה, עידו הררי, חנן חריף, אביגיל יעקבסון, נמרוד לין, עמיקם נחמני, יוני פורס, אור פיטוסי, לי רוטברט, גיא רון-גלבוע וליאור שטרנפלד. הספר לא היה יכול להיכתב בלי סיוע של עובדות ועובדים בארכיונים בארץ ובעולם, בהם צוות הארכיון הציוני בירושלים בראשות סימון שליאכטר,